

MAKS KAVČIČ
1909–1973
Ob predaji osebne zapuščine

Univerza v Mariboru

Univerzitetna knjižnica Maribor

MAKS KAVČIČ
1909–1973
Ob predaji osebne zapuščine

Urednica Vlasta Stavbar

Maribor, 2022

Kazalo

- 1 Uvodnik
- 5 Maks Kavčič 1909–1973 (Metka Kavčič)
- 11 Kavčičeva zapuščina v Univerzitetni knjižnici Maribor (Vlasta Stavbar)
- 15 Maks Kavčič: slikar, scenograf in pedagog (Meta Gabršek Prosenč)

UVODNIK

Bogat fond Univerzitetne knjižnice Maribor se skozi vsa desetletja bogati z zapuščinami, ki spadajo med tiste odličnosti knjižnice, ki jih lahko razumemo tudi kot »muzejsko« literaturo. Osebne in ustvarjalne zapuščine obsegajo raznolike vsebine, od dokumentov, pisem, korespondenc, slikovnega gradiva, razglednic, fotografij itd. Tovrstno kulturno bogastvo ima nemalokdaj zaradi svoje izjemnosti lastnosti kulturne dediščine. Po vsebini pa je dragocen vir informacij za študij in proučevanje, za poglobljeno strokovno delo in raziskovanje različnih strok – literarne, umetnostne, kulturnozgodovinske, etnološke, muzikološke in drugih znanosti, življenja posameznikov ali delovanja institucij. Posamezne enote, ki tvorijo zapuščinsko celoto, so lahko zelo različne, saj lahko obsegajo en dokument, pismo ali pesem, več del ali pa celotno osebno zapuščino posameznega ustvarjalca ali zbiralca. Zbirke postopoma oživljamo z možnostmi, ki jih nudi sodobni čas.

Skrb za hranjenje in ohranjanje domoznanske kulturne dediščine je v Univerzitetni knjižnici Maribor stara že skoraj sto dvajset let, saj so si jo ustanovitelji Zgodovinskega društva za Spodnjo Štajersko že leta 1903 zadali kot osrednjo nalogo. Bogata zbirka rokopisov in zapuščin, ki se je od tedaj nabrala v knjižnici, dokazuje njeno uspešno realizacijo. V začetnem obdobju je izgradnja zbirke potekala s skrbnim zbiranjem, urejanjem in natančnim popisom pesnika, literarnega zgodovinarja, bibliotekarja in ravnatelja knjižnice Janka Glazerja, kasneje v okviru Enote za domoznanstvo in posebne zbirke, ki kontinuirano nadaljuje s tem poslanstvom. To, kar je bilo nekdanje zasebno, bo tako, vse bolj tudi v digitalizirani obliki trajno umaknjeno pozabi. Pridobivanje osebnih zapuščin je stalnica Univerzitetne knjižnice Maribor, saj vsako leto dobijo svoje mesto v zbirki številne nove.

Rokopisno gradivo Univerzitetne knjižnice Maribor je pomemben in najbolj dragocen del fonda knjižnice. Predstavlja zbirko edinstvenega, včasih zasebnega gradiva, ki je s predajo v hrambo knjižnici postalo del narodove in univerzalne kulturne ustvarjalnosti ter s tem kulturne dediščine. Svoj izvor ima v osebni avtorski stvaritvi, ki postane javnosti znana šele ob objavi. Gradivo je pestro tako po vsebini kot obliki in načinu nastanka. Večina gradiva v zbirki je bila podarjenega (posamično ali v sklopu večjih zapuščin), manjši del pa je bil pridobljen z nakupi.

Osebne zapuščine pričajo o naravi osebnih, literarnih in drugih stikov ustvarjalcev, razkrivajo genezo posameznih literarnih, znanstvenih in umetniških del in so relevantno biografsko gradivo.

Več kot dvajsetim osebnim zapuščinam, ki so bile pridobljene v zadnjih dvajsetih letih v Rokopisno zbirko UKM, se je kot donacija pridružila tudi osebna zapuščina akademskega slikarja, scenografa, restavratorka in pedagoga profesorja Maksa Kavčiča.

Urednica

Oljke, 1966

Kopalke, 1967

Samostan na Hvaru, brez sign.

Metka Kavčič

MAKS KAVČIČ

1909–1973

1909 Rojen 22. maja v Zgornjem Porčiču pri Sveti Trojici v Slovenskih goricah kot najmlajši izmed petih otrok, mami Tereziji, roj. Ornik, in očetu Francu.

1915 Družina se preseli v Maribor na Studence, nekoč Travniško, danes Ulico Zrinjskega 12. Tu vstopi v Deško ljudsko šolo – sedanjo Osnovno šolo Janka Padežnika.

1921 Zaključi Deško ljudsko šolo in se vpiše na Državno deško meščansko šolo v Mariboru.

1926 Maturira in prične delovati v Sokolskem društvu na Studencih kot scenograf in igralec v dramskem krožku ter kot dirigent operet in dirigent moškega pevskega zbora Enakost. Vpiše se na Državno moško učiteljsiše v Mariboru, kjer leta 1931 diplomira.

1933 Vpiše se na Akademijo likovnih umetnosti v Zagrebu. Diplomira leta 1937.

1938 Postane član kluba Brazda. Svoja dela prvič razstavi na jubilejni prireditvi ob dvajsetletnici osvoboditve Maribora. Junija se pridruži Sokolskemu društvu na zadnjem X. vseslovenskem zletu v Prago.

1940 Jeseni z odlokom dobi zaposlitev kot suplent na Državnem moškem učiteljsišču v Mariboru, kjer službuje do 6. 4. 1941.

1941 Zaradi groženj z internacijo prebegne na grad Eggenberg pri Gradcu, kjer je nameščen kot restavrator v konservatorsko-restavratorski delavnici profesorja Richterja-Bienenthala.

1945 Vrne se v Maribor, kjer v času od 27. 4. do 1. 9. 1945 opravlja dolžnost poverjenika za kulturo pri takratnem mestnem odboru. 7. 9. je z odlokom ponovno postavljen za suplenta na Državnem moškem učiteljsišču v Mariboru. Podpiše pogodbo s takratnim Narodnim gledališčem Maribor in se prične poklicno ukvarjati z odrsko in s scensko dejavnostjo.

1946 Dobi svoj prvi atelje na Ulici kneza Koclja 7 v III. nadstropju. Prične restavrirati stropne freske v Viteški dvorani mariborskega gradu, ki jih zaključi leta 1947.

Vpiše se na specialko za konservatorstvo in tehnologijo na Akademiji za likovno umetnost v Pragi.

1947 Podpiše sodelovanje z ljubljansko Opero in zanjo izvede svojo prvo scenografijo: W. A. Mozart – *Figarova svatba*, za katero leta 1948 prejme zvezno nagrado.

1948 V Pragi ob konservatorstvu študira še scenografijo.

1949 Z oddelkom za kulturo Ministrstva za prosveto LRS sodeluje pri ustanovitvi restavratorskega oddelka na Zavodu za spomeniško varstvo. Za pedagoško delo prejme nagrado Ministrstva za prosveto in kulturo LRS.

1950 V Moderni galeriji v Ljubljani razstavlja skupno z Marijem Pregljem in Miho Malešem.

1951 Kot protagonist sodeluje v ožjem gradbenem odboru pri ustanovitvi Umetnostne galerije Maribor.

1953 Leto pred uradno otvoritvijo prične z vodenjem novoustanovljene restavratorske delavnice v sklopu UGM, ki jo vodi do leta 1958. Na pobudo profesorja Boga Teplyja v avli stopnišča UGM ustvari sgrafitto.

1954 Z režiserjem Franom Žižkom se odpravita na enomesečno študijsko potovanje po Egiptu in Sredozemlju.

1956 Z ljubljansko Opero odpotujejo na mednarodni festival na Nizozemsko (Utrecht, Rotterdam, Amsterdam) in Pariz, kjer gostujejo v operi Garnier. V starem romanskem zvoniku pri stari cerkvi v Šoštanju odkrije srednjeveške freske.

1957 Izvoljen za člana v Svet za prosveto in kulturo Okrajnega ljudskega odbora Maribor.

1958 Izvoljen za člana komisije za obvezno šolstvo v Svet za prosveto Okrajnega ljudskega odbora Maribor. Z ljubljansko Opero gostujejo v Benetkah.

Na ladji Zagreb, 1954

1959 Imenovan v Svet za kulturo Okrajnega ljudskega odbora Maribor, ki mu dodeli mesto strokovnega inšpektorja za predmetni pouk. Ustvari sgraffito pred vhodom osnovne šole Mihe Pintarja Toleda v Velenju. Poroči se z Ireno Gorjan.

1960 Rodi se hčerka Metka. Meseca maja z mariborsko Dramo gostujejo na Sterijevega pozorju v Novem Sadu in julija z ljubljansko Opero na Dubrovniških letnih igrah. Avgusta prične z restavriranjem rokokojških fresk v Mestnem muzeju Celje.

1961 Višja strokovna šola v Ljubljani ga imenuje za honorarnega profesorja višje šole za likovno teorijo, grafiko, pisave in metodiko likovnega pouka. Zavod za prosvetno pedagoško službo Maribor ga izvoli za strokovnega sodelavca in stalnega zunanjega sodelavca Zavoda za vzgojno izobraževalno področje – likovni pouk. Začasni svet novoustanovljene Pedagoške akademije v Mariboru ga izvoli za rednega profesorja likovne vzgoje. Svet za šolstvo LRS ga imenuje za člana Komisije za slikovno opremo učbenikov. Prejme nagrado za sliko *Izvidnica*, razstavljeno na V. mariborski reviji.

1962 Na Pedagoški akademiji v Mariboru prične predavati scenografijo, metodiko likovnega pouka in likovno teorijo.

1963 Svoj dosedanji atelje na Ulici kneza Koclja mora zapustiti. Ker v mestu ne najde primerne prostora, najame celico v bivšem Kazensko-poboljševalnem domu – KPD. Z ljubljansko Opero gostujejo v Italiji in ljubljanskem festivalu. Ustvari zadnjo scenografijo za mariborsko Opero – *Seviljski brivec*.

1964 Z ljubljansko Opero ponovno gostujejo v Italiji – Parma, Reggio nell'Emilia in Modena, v juliju pa v Moskvi in Kijevu. Zaradi širitve podjetja Surovina mora ponovno zapustiti komaj zasilno urejen atelje. Dodelijo mu »novo celico«, prav tako v bivših zaporih KPD.

1965 Za svoje umetniško delo prejme priznanje Red dela s srebrnim vencem. Oktobra podpiše pogodbo z Višjo ekonomsko šolo v Mariboru kot pogodbeni predavatelj likovne umetnosti.

1966 Habilitiran za mesto rednega profesorja Pedagoške akademije v Mariboru.

1967 Po 22-ih letih iskanja in negotovosti dobi spodoben atelje na Partizanski cesti 13 v 5. nadstropju.

1969 Umetnostna galerija Maribor mu ob 60. obletnici priredi retrospektivo. V Mestni galeriji v Ljubljani razstavlja skupno z Mihom Malešem in Lajčijem Pandurjem.

1970 Prejme nagrado Prešernovega sklada za slikarska dela. Novembra mu podelijo nagrado Srebrni grb mesta Maribor za zasluge in dosežene uspehe pri njegovem umetniško pedagoškem delu.

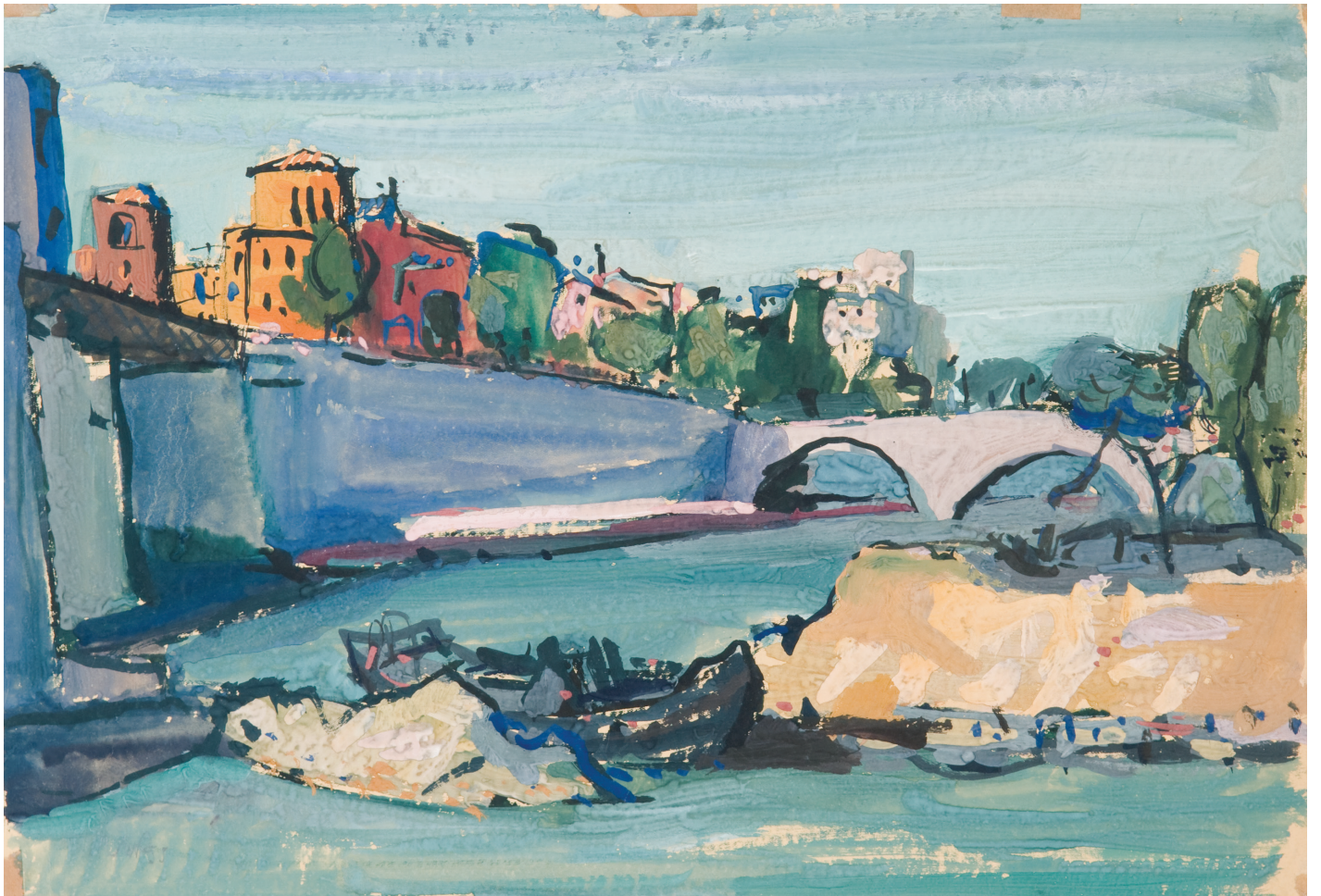
1971 Za izjemne zasluge na področju kulture prejme priznanje Red zaslug za narod s srebrnimi žarki. Po 36-ih letih delovne dobe se upokoji. Svoje pedagoško delo nadaljuje le kot pogodbeni profesor.

1972 Ustvari svojo zadnjo scenografijo za ljubljansko Opero. S Tošem Primožičem odpotujeta na »delovni dopust« v Dalmacijo, od koder se predčasno vrne zaradi bolezni. Avgusta je sprejet na Vojaškomedicinsko akademijo v Beogradu, kjer ostane na zdravljenju (z vmesnimi presledki) vse do decembra.

1973 Januarja je sprejet na Onkološki inštitut ljubljanskega Kliničnega centra. 17. februarja je pripeljan v mariborsko bolnišnico. Umre v nedeljo, 18. februarja.

Rim, 1955

Most na Tiberi, 1955

Zadar, 1954

Vlasta Stavbar

KAVČIČEVA ZAPUŠČINA V UNIVERZITETNI KNJIŽNICI MARIBOR

V začetku leta 2022 je Univerzitetna knjižnica prejela dragoceno darilo – del osebne zapuščine slovenskega akademskega slikarja, scenografa, restavratorja in pedagoga prof. Maksa Kavčiča. Gradivo je UKM podarila umetnikova hčerka, akademska kiparka Metka Kavčič, ki je življenje in delo svojega očeta bogato dokumentirala že leta 2018 v monografiji Maks Kavčič.

Univerzitetna knjižnica Maribor se je odločila, da bo prejem dragocenega gradiva delila z javnostjo in tako opozorila na pomen takšnih donacij v skrbi za ohranjanje slovenske kulturne dediščine. Ob slovenskem kulturnem prazniku smo v Knjižnem razstavišču pripravili razstavo *Iz zapuščine Maksa Kavčiča*, kjer smo v štirih razstavnih vitrinah razgrnili nekaj poudarkov iz prejete zapuščine. Dar so v Likovnem razstavišču pospremila še likovna dela Maksa Kavčiča, in sicer izbor Kavčičevih gvašev iz obdobja 1954–1972, ki so nam pričarali delček mojstrskega dela mariborskega umetnika. Kot je zapisala kuratorica razstave gospa Meta Gabršek Prosenec, je bil »Maks Kavčič slikar barve in svetlobe. Motivna raznolikost ter enakovreden odnos do oljnega slikarstva in slikarskih tehnik na papirju povezuje njegovo delo v bogato likovno izpovedno celoto«.

Celotno zgodbo Maksa Kavčiča v razstaviščih UKM je dopolnila video projekcija posnetkov iz arhiva družine Kavčič: *Maks Kavčič v ateljeju v Ulici kneza Koclja okoli leta 1960, Z družino v parku, Prvi šolski dan Metke Kavčič in Z družino v ateljeju na Partizanski cesti*.

Osebna zapuščina Maksa Kavčiča obsega raznovrstno gradivo. Glede na obliko so to: rokopisi, tipkopisi, tiskovine, uradni dokumenti (indeksi, različne izkaznice, diplome in priznanja), skice in fotografije. Zapuščina predstavlja vpogled v Kavčičevo osebno življenje, slikarsko in pedagoško delo ter z nekaj drobci tudi v bogato scenografsko in konservatorsko delo. Zanimiv sklop predstavlja več kot 300 pisem s sodobniki ter nekaj sto fotografij iz različnih obdobji.

Gradivo lahko razdelimo v štiri večje vsebinske sklope, ki tudi opredeljujejo večplastnost ustvarjalnega dela Maksa Kavčiča, in sicer kot slikarja, scenografa, konservatorja in pedagoga. Poseben in še posebej dragocen sklop pa pri osebnih zapuščinah seveda predstavlja sklop *Osebno*. Tudi pri zapuščini Maksa Kavčiča je tako. Ohranjeni indeksi, družinske in osebne fotografije ter drugo gradivo nas popeljejo skozi Kavčičevo mladost, šolanje v Mariboru od osnovne šole na Studencih do Državnega moškega učiteljskega in do Akademije likovnih umetnosti v Zagrebu, kjer je leta 1937 tudi diplomiral. Scenografsko in konservatorsko znanje je pridobil na študiju v Pragi. Preko gradiva iz zapuščine lahko sledimo tudi Kavčičevemu kasnejšemu delovanju kot učitelju na Državnem moškem učiteljskem ter različnim funkcijam na področju kulture in prosvete v Mariboru.

Obsežen zapuščinski fond (priprave, teoretski zapisi, skice, predavanja, potek učne ure, mnenja ...) pa predstavlja njegovo delo kot pedagoga na takratni novoustanovljeni Pedagoški akademiji v Mariboru leta 1961, kjer je predaval scenografijo, metodiko likovnega pouka in likovno teorijo, na primer Razmišljanja Maksa Kavčiča o sodobnih pogledih na estetske prikaze s področja metodike, tipkopis, 8 strani; skicirka Maksa Kavčiča za pouk metodike; mnenje Maksa Kavčiča o gradivu za skripto Estetika oblik z osnovami arhitekture.

Skozi zapuščinsko gradivo sledimo leta 1946 najemu prvega ateljeja na Ulici kneza Koclja 7 v Mariboru, ki pa ga je moral po 17-letih zapustiti. Ohranjeno gradivo (skice in razporeditev prostora ter dokumentacija) nam kaže tudi stisko umetnika glede možnosti najema prostorov za ustvarjanje, tudi z najemom celice v Kazensko poboljševalnem domu v Mariboru. Šele leta 1967, po 22 letih negotovosti, dobi spodoben atelje na Partizanski cesti 13.

V zapuščini je tudi Kavčičeva rokopisna Avtobiografija na sedmih straneh iz okoli leta 1960.

Ohranjena korespondenca in dokumenti nam orišejo vzpon in pomen Maksa Kavčiča, vse od njegovega članstva v mariborskem likovnem klubu Brazda pa do njegove vloge kot protagonista v gradbenem odboru pri Ustanovitvi umetnostne galerije Maribor in kasnejše sodelovanje z UGM, kot je restavratorska delavnica v njenem sklopu, ki jo je vodil do leta 1958 (Dopis Umetnostne galerije Maribor Maksu Kavčiču, februar 1954).

Za svoje delo je dobil številna priznanja in nagrade, med njimi tudi nagrado Prešernovega sklada za likovna dela; nekatere so tudi v donirani zapuščini. Katalogi, zlasti pa fotografije nam predstavijo Kavčičeve likovne razstave v Sloveniji, tako samostojne kot skupinske. Ena takšnih je bila leta 1950 v Moderni galeriji v Ljubljani, kjer je razstavljal skupaj z Marijem Pregljem in Miho Malešem. In fotografija srečanja slikarjev na Borlu v septembru 1969, kjer so na sliki Janez Šibila, Janez Vidic, Mirko Bračič, Maks Kavčič, Oton Polak. Leta 1969, ob njegovi 60. obletnici, mu je Umetnostna galerija Maribor priredila retrospektivno razstavo (Katalog ob retrospektivni razstavi Maksa Kavčiča v Umetnosti galeriji Maribor, 1969).

Številne fotografije in drugo gradivo predstavlja Maksa Kavčiča kot scenografa in njegovo delovanje v gledališču. Ob fotografiji lahko opazujemo številna gostovanja s SNG Maribor ter z ljubljansko Opero, kjer se je kot scenograf podpisal Maks Kavčič. Kot na primer gostovanje ljubljanske Opere v Parizu leta 1956, kjer so na fotografiji Janez Lipušček, Maks Kavčič, Danilo Merlak, Zdravko Kovač; Kavčičeva scena z gostovanja ljubljanske Opere na mednarodnem festivalu na Nizozemskem leta 1956.

Posebno poglavje v Kavčičevem delu predstavlja tudi njegovo konservatorsko delo, kar se kaže tudi z nekaterim zapuščinskim gradivom, kot je na primer opis stanja iz dnevnika leta 1945 o ogledu poškodovanih fresk v Viteški dvorani mariborskega gradu.

Bogata korespondenca s sodobniki in številne fotografije, tako iz privatnega družinskega življenja, druženja s prijatelji ter delovnimi srečanji so še posebej dragoceni del zapuščine. Dodano vrednost pa ima gradivo zaradi skrbnega dokumentiranja in anotacij umetnika in kasneje njegove hčerke pri urejanju zapuščine. Zapuščina Maksa Kavčiča je uvrščena v Rokopisno zbirko UKM in predstavlja bogat vir za raziskovanje in proučevanje mariborskega umetnika, ki je svoje znanje kot odličen pedagog nesebično delil. Hkrati pa predstavlja pomemben del mariborske kulturne dediščine.

Pijani bobnar, 1968

Ženski akt, 1970

Prodajalci košar, 1969

Meta Gabršek Prošenc

MAKS KAVČIČ

Slikar, scenograf in pedagog

»Za slikanje Maksa Kavčiča nedvoumno velja, da je v obdobju po drugi vojni pomenilo njegovo slikarsko delo rdečo nit razvoja celotnega slikarstva severovzodne Slovenije.«

Citat iz besedila Andreja Ujčiča opozarja na izreden pomen dela in osebnosti Maksa Kavčiča za likovno umetnost SV Slovenije. Kavčičeva zapuščina obsega več sto slikarskih in risarskih del, ilustracije, stenske poslikave in grafite, številne scenografije za slovenska gledališča ter besedila s področja likovne teorije, umetnostne zgodovine in likovne pedagogike. Vse to obsežno delo priča o človeku, ki je globoko cenil svoje, z vztrajnostjo in zaupanjem v lastne sposobnosti, pridobljeno znanje. Čutil je, da je dolžan s tem znanjem pomagati svojemu mestu in njegovim ljudem pri oblikovanju nove, svetu odprte identitete. Čeprav vabljen za predavatelja na Akademijo za likovno umetnost v Ljubljani, je ostal zvest štajerski prestolnici. Kot pravi »uomo universale« je ob velikih naporih, ki jih je vlagal v oblikovanje lastne slikarske govornice, »botroval« vsemu, kar naj bi v Mariboru dvignilo raven kulturnega življenja. Bil je odličen in priljubljen učitelj, kasneje visokošolski predavatelj, aktiven v skupini, pobudnici za izgradnjo Umetnostne galerije Maribor, navdušen gledališčnik, v pomoč tudi amaterjem. Skupaj z Lajčijem Pandurjem je organiziral štajerski Barbizon in samozavestno predstavljal vez mariborske kulture z Ljubljano ter ostalimi pomembnimi kulturnimi središči nekdanje Jugoslavije.

Zaradi kompleksne osebnosti Maksa Kavčiča, ki se je enakovredno izražala na več različnih področjih, je morda umestno vprašanje o primarnem pomenu slikarstva v njegovem opusu. Vsi, ki so ga poznali, se spominjajo njegove »gledališkosti.« Dr. Sergej Vrišer je zapisal, da sta bila scenskost in gledališkost del njega samega in poudaril vzročno prepletenost umetnikovega slikarskega in scenografskega dela. Zaradi te prepletenosti je nujno, da prepoznamo primarnost slikarskega mišljenja v njegovem delu, vendar mišljenja, ki je vseskozi vezano na pripoved. Umetnik je zapisal, da je »težina v vsebini.« Svojo zgodbo pripoveduje na različne načine in jim vse življenje išče odgovarjajočo likovno podobo. Gledališka percepcija sveta vodi v Kavčičevo edinstveno slikarsko ekspresijo.

Umetnikov ekspresionizem ni ekspresionizem velike geste, temveč predmetnih, komajda opaznih tragik marginalcev. Monumentalnost in nadčasovno sporočilnost je zamenjal z minljivostjo ter obrobnostjo slehernika. Šele bolezen ter prihajajoča smrt sta mu narekovali ekspresivne prizore stopnjevanega človeškega trpljenja, ki so ostali, žal, v skicirki.

Slikarski opus Maksa Kavčiča nam postane razumljiv in logičen v svojem razvoju, ko dojamemo umetnikovo odprto nravo, ki je videla pomen ustvarjanja v nagovoru gledalca s pomočjo likovne metafore. Ni poznal hermetizma samozadostne umetnosti, temveč se je odločil za vsakomur razumljivo pripoved o vsakdanjih temah življenja, upodobljeno s prepoznavnim slikarskim jezikom začetkov modernizma, prevedenim v osebno obarvano likovno govornico.

V dneh, ko se je poslavljaj od življenja, je posnel na magnetofonski trak razmišljanje o sebi, svojem življenju, umetnosti. Dvoje izrečenih misli se zdi za razumevanje njegovega ustvarjanja še posebej pomembnih: izpoved o nenehnem iskanju lepote in o spoznanju, da se je kot skromen človek iz kmečkega okolja »dotolkel« do ravni misli, ki niso bile vsakomur dane. Bil je človek, ki je po eni strani visoko cenil svojo izobraženost, svoje ustvarjalne darove in se po drugi zavedal, da se je do kvalitete potrebno dotolči. Njegovi cilji niso segali k vse bolj destruktivni podobi sveta, ki ga je pod vplivom filozofije eksistencializma odražala evropska umetnost petdesetih in šestdesetih let. Želel je »podati lepoto« in ob tem zapisal: »Likovno bogastvo naše krajine in človeka v njej je od nekdanj hranilo in polnilo platna naših mojstrov in zakaj bi jaz zaprl oči ob tej lepoti?«

Hojo za lepoto, kot bi lahko imenovali Kavčičeva umetniška stremljenja, je slikar začel v Zagrebu. Po končanem študiju in vrnitvi v Maribor se njegovo delo zaokrožuje po desetletjih. Dela nastala v štiridesetih letih so še močno pod vplivom zagrebške akademije, predvsem učitelja Marina Tartaglie, petdeseta leta prinesejo sprostitev v barvi, poudarjeno obrisno risbo in, ob še vedno prevladujoči krajini ali mestni veduti, socialno obarvano figuraliko. Najbolj plodno šesto desetletje zaznamuje spremenjen odnos do barve, ki je slikar ne nanaša več na platno v težkih pastoznih nanosih, temveč postaja lazurnejša, posamezne barvne ploskve mehko prehajajo druga v drugo, likovna stilizacija pa je že na meji abstrakcije. To je tudi čas, ko umetnik oblikuje svoj značilni tip figure – berača, invalida, osamljenega muzikanta.

V sedemdesetih letih ostaneta Kavčiču le dve ustvarjalni leti. Paleta postane nenadoma svetla, kot da se slikar svetlobe in barv boji teme. Prvič po akademiji se odloči za slikanje ženskega akta. Morda ni želel za vselej zamuditi prilike, da bi se spoprijel z enim izmed temeljnih izvirov klasičnega slikarstva – upodobiti golo žensko telo, transponirati njegovo realno telesnost v barvno – oblikovno senzacijo. Tako naslika v tem času nekaj odličnih aktov ter tudi cvetlična tihožitja v osupljivo čistih, žarečih barvah.

Opisano pot je slikar prehodil po dveh metjejskih poteh: po poteh ateljejskega, oljnega slikarstva ter gvaša in tempere, tehnike, ki mu je omogočala delo neposredno v naravi. Ta dvojnost se je odražala tudi v različnem pristopu k slikanju: na eni strani študioznost ter doslednejše reševanje posameznih likovnih problemov, na drugi spontanost, skicoznost in sproščeno v barvi in risbi, ki v sedemdesetih letih pripeljejo prav na prag popolne barvne transpozicije izhodiščnega motiva. Gvašu in temperi se pridružijo še akvareli, risba, sepia itd., s katerimi ustvarja vizualiziran dnevnik svojih potovanj, počitnic, slikarskih kolonij in druženj ter v zadnjih mesecih svojih najglobljih razmišljanj. Maks Kavčič ne postavlja vrednostnih vzporednic med oljnim slikarstvom in tehnikami slikanja na papir, upošteva pa različne možnosti ter poizkuša čim učinkoviteje izvabiti njihovo specifiko.

Zadnje potovanje s prijateljem Tošom Primožičem po Dalmaciji leta 1972 je moral zaradi boleznih prekiniti. Prehitro se je končalo življenje, o katerem je sam zapisal: »Smisel življenja – lepoto podoživljati in lepoto ustvarjati.« V to, kar je zapisal, je tudi verjel – vse do konca.

Krajina s cerkvijo, brez sign.

Hiše ob oljki, 1972

MAKS KAVČIČ

1909–1973

Ob predaji osebne zapuščine

MAKS KAVČIČ

Iz zapuščine Maksa Kavčiča

Maks Kavčič: Gvaši 1954–1972

Video iz družinskega arhiva družine Kavčič

Knjižno in Likovno razstavišče UKM, 7. februar–16. april 2022

Avtorici razstave Iz zapuščine Maksa Kavčiča: dr. Vlasta Stavbar, akad. kiparka Metka Kavčič

Kuratorica likovne razstave Gvaši 1954–1972: Meta Gabršek Prosenec, muzejska svetnica

Postavitev razstave: Enota za domoznanstvo in posebne zbirke, Knjigovelnica UKM

Urednica kataloga: Vlasta Stavbar

Besedila: Vlasta Stavbar, Metka Kavčič, Meta Gabršek Prosenec

Fotografije: Branimir Ritonja

Lektoriranje: Silva Belšak

Vizualna podoba: Dejan Štampar

Zbirka: Razstavniki katalogi UKM, zvezek 14

Založila: Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, Slomškov trg 15, 2000 Maribor, Slovenija, www.press.um.si, zalozba@um.si

Izdala: Univerza v Mariboru, Univerzitetna knjižnica Maribor, Gospejna ulica 10, 2000 Maribor, Slovenija, www.ukm.um.si, ukm@um.si,
zanjo mag. Dunja Legat, ravnateljica

Vrsta publikacije: E-knjiga

Dostopno na: <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/672>

Maribor, 2022

© Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba

/ University of Maribor, University Press

Vse pravice pridržane. Brez pisnega dovoljenja založnika je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, predelava ali druga uporaba tega dela ali njegovih delov v kakršnemkoli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranjevanjem v elektronski obliki. / All rights reserved. No part of this book may be reprinted or reproduced or utilized in any form or by any electronic, mechanical, or other means, now known or hereafter invented, including photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, without permission in writing from the publisher.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

929Kavčič M.:027.7(497.4Maribor)(0.034.2)

STAVBAR, Vlasta

Maks Kavčič [Elektronski vir] : 1909- 1973 : ob predaji osebne zapuščine
: [Knjižno in Likovno razstavišče UKM, 7. februar-16. april 2022] / [urednica
kataloga Vlasta Stavbar ; besedila Vlasta Stavbar, Metka Kavčič, Meta Gabršek
Prosenec ; fotografije Branimir Ritonja]. - Maribor : Univerza v Mariboru, Uni-
verzitetna založba, 2022. - (Zbirka Razstavniki katalogi UKM ; zv. 14)

Način dostopa (URL):

<https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/672>

ISBN 978-961-286-590-0

10.18690/um.ukm.1.2022

COBISS.SI-ID 104118019

ISBN 978-961-286-590-0 (pdf)

ISBN 978-961-286-591-7 (mehka vezava)

DOI <https://doi.org/10.18690/um.ukm.1.2022>

Cena: Brezplačno (pdf) / 5 EUR (Mehka vezava)

Odgovorna oseba založnika:

prof. dr. Zdravko Kačič, rektor Univerze v Mariboru

Citiranje: Stavbar, V. (ur). (2022). *Maks Kavčič 1909–1973 Ob predaji osebne zapuščine*. Maribor: Univerzitetna založba. doi: 10.18690/um.ukm.1.2022

